

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

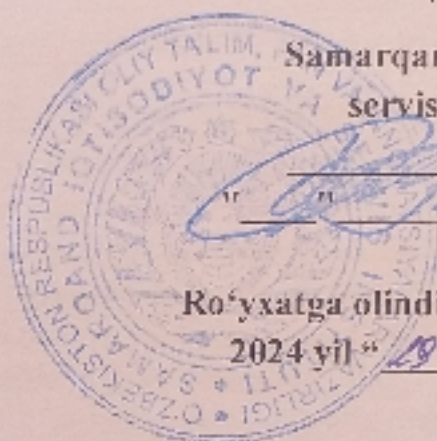
SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"Tasdiqlayman"

**Samarqand iqtisodiyot va
servis instituti rektori**

M.E. Po'latov

2024 y

**Ro'yxatga olindi: № FD-14-18
2024 yil " 18 " 08**

**BANK ISHI VA TO'LOV TIZIMI XAVFSIZLIGI
fanining**

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq

Ta'lim sohasi: 410 000 – Biznes va boshqaruv

Ta'lim yo'nalishi: 60310400 – Iqtisodiy xavfsizlik

Fan/mudul kodi	O'quv yili	Semestr	Kreditlar
BANKSE24	2024 - 2025	6	4
Fan/mudul turi	Ta'lim tili	Haftadagi dars soatlari	
tanlov	o'zbek	4	
Fanning nomi	Auditoriya masha'ulodlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
Bank ishi va to'lov tizimi	60	60	120
2			
1. FANNING MAZMUNI.			
<p>Har bir jumhriyatning kelajagi uning ajralmas qismi va hayotiy zarurati bo'lgan ta'lim tizimining qay darajada rivojlanganligi bilan bog'liq. Bugungi kunda mustaqil taraqqiyot yo'lidan borayotgan mamlakatimizning ulaksiz ta'lim tizimini isbot qilish va takomillashtirish, yangi sifa bosqichiga ko'tarish, unga ilg'or pedagogik va ex-borot texnologiyalarni joriy qilish hamda ta'lim samaradorligini oshirish davlat siyosati dasturiga ko'tarildi. "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi"ning qabul qilinishi bilan ulaksiz ta'lim tizimi o'zqali zamonaviy kadrlar tayyorlashning asosi yaratildi. O'zbekiston Respublikasi demokratik, huquqiy va fuqarolik jamiyatini qurish yo'lidan borayotgan bir paytga ta'lim sohasida amalda oshirib-yotgan ishlochlarning bosh manbasi va harakanga keluvchi kuch ham xalqamizda rivojlangan bankamoli ismomi tarbiyalashdan iboratdir.</p> <p>O'zbekiston iqtisodiyotini boshqarishda bank va mulkiy tizimning muhim o'rni bo'lgan. Xalqaliklar o'rtasidagi o'zaro naqd pulsiz hisob-kitoblari hamklar o'zqali amalga oshiriladi. Banklar umuman bu jaryamni tezashirish masalalari esa iqtisodiyotning rivojlanishiga fihbiy ta'sir qiladi.</p> <p>O'z navbatida, biznes va boshqaruv fihbiyatida ish yuritiladigan mulxassislarga alchida talablar qo'yilganligi sababli, ushbu fihbi nazar va amaliy fihbi fihbiolarni, iqtisodiyotimizga malakali kasrlarni etkazib berishda muhim rol o'ynaydi.</p> <p>Fanning vazifasi – talablanga bank haqida dastlabki tushunchalarga ega bo'lish, fihbiol banklarning vazifalari va operatsiyalari mo'hiyatini o'rganish, fihbiol banklarning fihbiyali bilan tanishishdan iborat.</p>			
II. ASOSIY NAZARIY QISM (MA'RUZA MASHG'ULOTLARI)			
1-mavzu: Bank ishi va to'lov tizimi xavfsizligi fanning maqsadi va vazifalari			
Bank ishi va to'lov tizimi xavfsizligi fanning maqsadi va vazifalari, fanning predmeti, obyekti. To'lov tizimini tashkil qilishning nazariy asoslari. To'lov tizimining iqtisodiy funksiyalari. Bank xavfsizligini ta'minlashning nazariy asoslari			
2-mavzu: Pulning paydo bo'lishi, zarurligi va funksiyalari			

Pul, uning kelib chiqishi va zarurligi. Qiymat shakllanining evolutsiyasi. Qiymatning oddiy yoki tasodifiy shakli. Qiymatning to'liq yoki kengaytirilgan shakli. Qiymatning umumiy shakli. Qiymatning pul shakli. Oltin pul sifatida. Pulning mo'hiyati. Pulning o'ziga xos xususiyatlari. Pul umumiy ekvivalent sifatida. Pul shakllari va ularning evolutsiyasi. To'loqonli yoki haqoniy pullar. ularning tururi va evolutsiyasi. Kredis pullari va ularning tururi: veksel, banknita va chek. Qog'oz pullarning paydo bo'lishi va evolutsiyasi. Elektron pullar. To'var pullar. Pulning funksiyalari: qiymat o'tiruvchi funksiyasi; muommala vosilasi funksiyasi; to'lov vosilasi funksiyasi; jang'arish vosilasi funksiyasi; jahon puli funksiyasi.

3-mavzu: Pul aylanmasi va uning tarkibi, pul massasi va pul agregatlari

Pul aylanmasi tushunchasining mazmuni. To'lov aylanmasi va uning tarkibi. Pullarning usad pulsiz aylanmadagi harakat yo'nalishlari. Naqd pulsiz xisob-kitoblarni tashkil qilish tamoyillari. Naqd pulsiz xisob - kitob shakllari. Naqd pulsiz xisob-kitoblarning afzalliklari.

Pul massasi, uning mo'hiyati va tarkibi. Pul massasini miqdoriy o'lchash. Muommala uchun zarur bo'lgan pul miqdorini aniqlash. Pulning aylanish tezligi. Pul multiplikatori. Monetarassiya ko'effitsienti. Pul agregatlari va ularning tarkibi.

4-mavzu. Banklarning kelib chiqishi va bank tizimi

Bank, banklarning paydo bo'lishi, maqsadi va vazifalari. Dastlabki banklarning tashkiloti va ularning operatsiyalari. Italiyada banklarning vujudga kelishi va ularning operatsiyalari amalga oshirish zaruriyati tufayli yuzaga kelishi. Qadimgi Grekistiyada bank ishi. Qadimgi Rimda bank ishi. O'rta er dengizi liwasidagi Evropa mamlakatlarida XIV - XV asrlarda bank ishi. XVII-XVIII asrlarda Evropa bank ishi. AQSH bank tizimining shakllanishi va rivojlanishi. Emission banklarning paydo bo'lishi va rivojlanishi. AQSH federal zaxira tizimining tashkil etilishi. Shveysiya Rihs bankining tashkil etilishi. Angliya Markaziy bankining yuzaga kelishi. Yaponiya Markaziy bankining tashkil etilishi.

Evropa Markaziy bankining yuzaga kelishi. Tiforat banklarning paydo bo'lishi va rivojlanishi. Banklarning funksiyalari. Banklarning operatsiyalari. Bank tizimi va uning tururi. Kredis tizimi va uning tarkibi. Evropa davlatlari. AQSH, Yaponiya va boshqa davlatlar bank tizimi va ularning o'ziga xos xususiyatlari. Banklarning tururi. Mo'hiyati va innovasiyalar va bank innovasiyasini rivojlanishi. Zamonaviy bank tizimlari.

5-mavzu. Markaziy bank va uning funksiyalari

Markaziy bankning yuridik shaxs sifatidagi maqomi va funksiyalari. Markaziy bankning tashkiliy va funksional tarkibi. Markaziy bankning boshqaruv tizimi. AQSH federal zaxira tizimining boshqaruv organlari boshqaruvchilar kengashi, ochiq bozordagi operatsiyalar bo'yicha federal qo'mita. Markaziy bankning operatsiyalari. Evropa Markaziy bankining boshqaruv organlari va ularning vakolatlari. Yaponiya Markaziy bankining boshqaruv organlari va ularning vakolatlari.

O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki maqsadi, vazifalari, funksiyalari. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining operatsiyalari.

